

ΧΕΡΣΑΙΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Υ/Ε	Κωδικός	Εξάμηνο	Ώρες Θεωρίας	Ώρες Άσκησης	Δ.Μ.	Π.Μ.	Υπεύθυνος Διδασκαλίας Τομέας/Τμήμα
Ε	13B034	ΣΤ'	4	3	5	6,5	Οικολογίας & Ταξινομικής

Σκοπός Μαθήματος:

Το μάθημα αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με: **α)** τη βιοποικιλότητα του χερσαίου περιβάλλοντος της Ελλάδας σε επίπεδο ειδών χλωρίδας και πανίδας αλλά και οικοσυστημάτων κατανοώντας τα πρότυπα που παρουσιάζονται συναρτήσει της γεωλογικής ιστορίας και του κλίματος του χώρου, αλλά και της εξέλιξης των ειδών, **β)** τις απειλές που αντιμετωπίζει αυτή η βιοποικιλότητα και των στρατηγικών διαχείρισης και διατήρησης αυτής, **γ)** ειδικά θέματα του ελληνικού περιβάλλοντος, πχ. τα απειλούμενα είδη, τις προστατευόμενες περιοχές και την νομοθεσία που τις καλύπτει και **δ)** στρατηγικές διατήρησης και διαχείρισης της ελληνικής βιοποικιλότητας.

Στόχος Μαθήματος:

Οι φοιτητές/τριες μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της παρακολούθησης των διαλέξεων του μαθήματος και των εργαστηριακών ασκήσεων που το συνοδεύουν αναμένεται να έχουν αναπτύξει **δεξιότητες** για την αναγνώριση των στοιχείων της ελληνικής βιοποικιλότητας, να έχουν εξοικειωθεί με τις μεθόδους μελέτης των πληθυσμών στο πεδίο και στο εργαστήριο, και διατύπωσης προτάσεων για την προστασία και διατήρηση των απειλούμενων πληθυσμών και τη διαχείριση οικοτόπων και οικοσυστημάτων.

Περιεχόμενο Διδασκαλίας:

Εισαγωγή: Εξέλιξη του Ελληνικού χώρου στους γεωλογικούς χρόνους - Γεωγραφία και Στοιχεία φυσιογραφίας, γεωλογίας, εδαφολογίας και κλιματολογίας της Ελλάδας - Χαρακτηριστικά ενδιαιτήματα της Ελλάδας.

Η ποικιλότητα της χερσαίας χλωρίδας της Ελλάδας: Οι έννοιες της χλωρίδας και βλάστησης. Γεωβοτανική θεώρηση του Ελληνικού χώρου - Φυτογεωγραφική θέση και φυτογεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας - Ιστορικά στοιχεία για την έρευνα της Ελληνικής χλωρίδας - Αίτια της χλωριδικής ποικιλότητας της Ελλάδας - Σύνθεση της Ελληνικής χλωρίδας - Αυτοφυής χλωρίδα της Ελλάδας - Γεωστοιχεία της ελληνικής χλωρίδας - Ενδημισμός της Ελληνικής χλωρίδας. Αντιστοιχία - αντίστοιχα taxa - Ασυνεχείς περιοχές εξάπλωσης - Επιγενή είδη - Οικονομική και αισθητική σημασία της Ελληνικής χλωρίδας - Η κατάσταση διατήρησης της ελληνικής χλωρίδας – Απειλές - Στρατηγικές διατήρησης - Νομικό καθεστώς - Γεωβοτανική θεώρηση της βλάστησης της Ελλάδας.

Η ποικιλότητα της χερσαίας πανίδας της Ελλάδας: Ζωογεωγραφική θέση της Ελλάδας - Αίτια της πανιδικής ποικιλότητας της Ελλάδας - Η κατάσταση διατήρησης της πανίδας της Ελλάδας – Απειλές - Στρατηγικές διατήρησης - Νομικό καθεστώς.

Το χερσαίο περιβάλλον της Ελλάδας στο χώρο και στο χρόνο: η διαφοροποίηση των οργανισμών στα Ελληνικά νησιά: Παρουσίαση της εξέλιξης του Ελληνικού χώρου από το Μειόκαινο μέχρι σήμερα, ιδιαιτερότητες της πανίδας και της χλωρίδας των ελληνικών νησιών και πρότυπα διαφοροποίησης χαρακτηριστικών ταξινομικών μονάδων.

Η ποικιλότητα των χερσαίων οικοσυστημάτων της Ελλάδας - Μεσογειακά οικοσυστήματα: Τύποι Μεσογειακών οικοσυστημάτων (φρύγανα, σχηματισμοί αείφυλλων σκληρόφυλλων, πευκοδάση) - Ειδικές προσαρμογές των παραγωγών στην έλλειψη νερού - Παραγωγικότητα στα Μεσογειακά οικοσυστήματα - Δεξαμενές και κύκλοι θρεπτικών – Καταναλωτές – Αποικοδομητές - Η φωτιά ως περιβαλλοντικός παράγοντας - Διαχειριστικά προβλήματα.

Ορεινά Δασικά Οικοσυστήματα: Δάση Κωνοφόρων και Φυλλοβόλων: Εξάπλωση, δομή και λειτουργία - Στοιχεία βιοποικιλότητας - Χρήσεις γης κατά το παρελθόν και σημερινά διαχειριστικά προβλήματα.

Αλπικά οικοσυστήματα: Εξάπλωση, Δομή και λειτουργία - Διαχειριστικά προβλήματα.

Οικότονοι-παράκτια οικοσυστήματα: Δομή και λειτουργία - Διαχειριστικά προβλήματα.

Ειδικά ζητήματα διαχείρισης των χερσαίων οικοσυστημάτων της Ελλάδας: Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων - Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες - Δίκτυα προστατευόμενων περιοχών – Νομοθεσία - Δραστηριότητες οικολογικών φορέων.

Περιεχόμενο Εργαστηριακών Ασκήσεων:

Οι εργαστηριακές ασκήσεις στοχεύουν στην εξοικείωση των φοιτητών με τη μεθοδολογία καταγραφής της δομής 6 διαφορετικών τύπων χερσαίων οικοσυστημάτων σε επίπεδο χλωρίδας και πανίδας και της συσχέτισης των δεδομένων με τα αβιοτικά χαρακτηριστικά των οικοσυστημάτων αυτών (κλιματικά και εδαφικά δεδομένα).

Οι φοιτητές εκπαιδεύονται σε 3ήμερη υποχρεωτική άσκηση πεδίου στην Πελοπόννησο. Κατά την άσκηση πεδίου πραγματοποιούνται 2 δειγματοληψίες ανά ημέρα όπου οι ομάδες των φοιτητών ασκούνται εκ περιτροπής σε όλες τις προγραμματισμένες ασκήσεις (8). Μετά την επιστροφή τους, οι φοιτητές επεξεργάζονται στο εργαστήριο τα δείγματα και τα δεδομένα που έχουν συλλέξει και υποβάλλουν τις εκθέσεις αναφοράς τους. Επί πλέον, οι φοιτητές έχουν εκπαιδευτεί, πριν την άσκηση πεδίου, σε θέματα στατιστικής και οικολογικής μοντελοποίησης, καθώς και σε τεχνικές αναγνώρισης ειδών, βιοδηλωτικών ιχνών και προτύπων κατανομής, τα οποία θα χρησιμοποιήσουν στην ανάλυση των δειγμάτων και των δεδομένων που θα συλλέξουν κατά την άσκηση πεδίου.

Διδάσκοντες Θεωρία & Εργαστηριακές Ασκήσεις:

Θεωρία:

Θ. Κωνσταντινίδης, Καθηγητής Συστηματικής Φυτών & Βιοποικιλότητας (*Συντονιστής Μαθήματος*)

Α. Παρμακλής, Καθηγητής Οικολογίας & Βιοποικιλότητας Χερσαίων Οικοσυστημάτων

Ν. Φύλλας, Επίκουρος Καθηγητής Χερσαίας Οικολογίας

Δρ. Κ. Ραδέα (ΕΔΙΠ)

Δρ. Δ. Καζάνης (ΕΔΙΠ)

Δρ. Ι. Μπαζός (ΕΔΙΠ)

Δρ. Π. Ανδριόπουλος (ΕΔΙΠ)

Εργαστήρια:

Θ. Κωνσταντινίδης, Καθηγητής Συστηματικής Φυτών & Βιοποικιλότητας

Α. Παρμακέλης, Καθηγητής Οικολογίας & Βιοποικιλότητας Χερσαίων Οικοσυστημάτων

Ν. Φύλλας, Επίκουρος Καθηγητής Χερσαίας Οικολογίας

Δρ. Κ. Ραδέα (ΕΔΙΠ)

Δρ. Δ. Καζάνης (ΕΔΙΠ)

Δρ. Ι. Μπαζός (ΕΔΙΠ)

Δρ. Π. Ανδριόπουλος (ΕΔΙΠ)

Ι. Κόκκορης (ΕΤΕΠ)

Ηλεκτρονική Σελίδα Μαθήματος: <https://eclass.uoa.gr/courses/BIOL127/>

Προτεινόμενα Διδακτικά Συγγράμματα:

Τίτλος: Χερσαία Οικοσυστήματα της Ελλάδας (Βιβλίο - Σημειώσεις)

Συγγραφέας: Μ. Αριανούτσου - Φαραγγιτάκη

Εκδοτικός Οίκος:

Τόπος & Χρόνος Έκδοσης: Αθήνα, 2020 - **ISBN:**

Κωδικός Δήλωσης Εύδοξο: (Διανέμεται από τους διδάσκοντες)

Σημειώσεις Μαθήματος - Εργαστηρίου:

Τίτλος: Τα Χερσαία Οικοσυστήματα της Ελλάδας (Εργαστηριακές Ασκήσεις)

Συγγραφέας: Επιμέλεια έκδοσης: Μ. Αριανούτσου - Φαραγγιτάκη

Τόπος & Χρόνος Έκδοσης: Αθήνα, 2017

Διανομή Σημειώσεων από: Διδάσκοντες

Παρατηρήσεις:

Προαπαιτούμενα μαθήματα: **Οικολογία**

Η διαδικασία αξιολόγησης των φοιτητών/τριών γίνεται στην ελληνική γλώσσα (υπάρχει η δυνατότητα εξέτασης στην αγγλική για τους φοιτητές του Erasmus), με τελική εξέταση στο σύνολο της ύλης και περιλαμβάνει: **Α. Γραπτή Εξέταση στη θεωρία του μαθήματος** με ερωτήσεις σύντομης απάντησης, πολλαπλής επιλογής και κρίσης **(60%) Β. Γραπτή Εξέταση στο εργαστήριο του μαθήματος** με ερωτήσεις σύντομης απάντησης **(20%) Γ. Υποβολή ομαδικής έκθεσης αναφοράς** για κάθε εργαστηριακή άσκηση ή άσκηση πεδίου **(20%)** (Οι ασκήσεις πραγματοποιούνται σε 3ήμερη υποχρεωτική εκδρομή) **Δ. Προαιρετική συμμετοχή σε ομαδικό σεμινάριο** (0,5-1 μονάδα προσαύξηση επί του συνολικού τους βαθμού). Απαιτείται προβιβάσιμος βαθμός τόσο στη γραπτή εξέταση της θεωρίας όσο και του εργαστηρίου.